

Gemensam övningsinriktning för totalförsvaret

Gemensam övningsinriktning för totalförsvaret

Myndigheten för civilt försvar
651 81 Karlstad

Enhet: SI-UT-ÖU 1

Foto omslag: MSB109592.png

Publikationsnummer: Myndigheten för civilt försvar MCF0103
ISBN-nummer: 978-91-7927-728-4

Förord

Regeringen har i inriktningsbeslutet för totalförsvaret varit tydlig med att det väpnade angreppet ska vara dimensionerande för den fortsatta utvecklingen av det svenska totalförsvaret. Detta tillsammans med Sveriges medlemskap i Nato ger en ökad tydlighet i vad som behöver utvecklas och övas för att det svenska totalförsvaret ska kunna bidra till alliansens samlade avskräckning och kunna försvara Sverige och våra allierade. Försvarsmakten och Myndigheten för civilt försvar avser med denna gemensamma övningsinriktning för totalförsvaret tydliggöra vad vi, ur våra respektive myndigheters roller i totalförsvaret, bedömer är viktigt att öva tillsammans med andra aktörer inom totalförsvaret. Det är även av stor vikt att kommunicera om övningsverksamhet och totalförsvarets stärkta förmågor.

Mot bakgrund av det nuvarande säkerhetspolitiska läget utvecklas det svenska totalförsvaret i snabb takt. Försvarsmakten och Myndigheten för civilt försvar vill särskilt trycka på två faktorer i denna utveckling. För det första krävs att vi tillsammans i totalförsvaret måste bygga en kultur där totalförsvarets behov tydliggörs och omhändertas i den ordinarie verksamhet som varje aktör enskilt ansvarar för. Genom detta skapas ett robust sambälle där totalförsvarets aktörer har förmågan att agera redan i fredstid. För det andra behöver aktörerna i totalförsvaret fokusera på att ta fram förberedande planering för sin verksamhet och öva på denna i hela hotskalan. Övningar kommer då tydligt bidra till att utveckla och pröva de förmågor som behövs för att kunna genomföra planerna. Genom att civila aktörer övar tillsammans med Försvarsmakten, ökar förutsättningarna för ett sammanhängande totalförsvaret som klarar de påfrestningar som ett väpnat angrepp mot våra allierade eller vårt land skulle innebära.

Carl-Johan EdströmChef Försvarsstaben
Försvarsmakten
Anna StarbrinkÖverdirektör
Myndigheten för civilt försvar

Innehåll

Introduktion.....	4
Läsanvisning	4
Övergripande prioriteringar	5
Tillämpning	7
Sverige som allierad.....	8
Hur kan det övas och provas?.....	9
Lärdomar från Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina	10
Hur kan det övas och provas?.....	10
En utvecklad nationell struktur för krisberedskap och civilt försvar	12
Hur kan det övas och provas?.....	12
Erfarenhetshantering.....	14
Bilaga 1: Metod för samordning av övningsverksamhet på nationell nivå.....	15
Bilaga 2: Aktuella övningar 2027-2030.....	15

Introduktion

Det övergripande målet för totalförsvaret är att ha förmåga att försvara Sverige och vår befolkning mot väpnat angrepp, hävda vårt lands självständighet, suveränitet och territoriella integritet samt medverka till försvaret av våra allierade. Verksamhet inom totalförsvaret ska kunna bedrivas enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet och i enlighet med Sveriges åtaganden som medlem i Nato.¹ Denna övningsinriktning syftar till att stödja samtliga aktörer i arbetet med att utveckla nödvändiga förmågor för att kunna möta detta mål och hantera fredstida kriser och krig. Genom att beskriva de förmågor som ska övas skapas en tydlig inriktning och samordning av den förmågeutveckling som behövs för att öka samhällets motståndskraft och förmåga samt stärka totalförsvaret. Detta bidrar i sin tur till Natos kollektiva avskräckning och försvar. Målgruppen är både offentliga och privata aktörer på nationell, regional och lokal nivå som bedriver verksamhet viktig för totalförsvaret. När samtliga aktörer utgår från en gemensam övningsinriktning på en strategisk nivå - som tydligt kopplas till aktörernas egna planverk och de uppgifter de ska utföra tillsammans, så stärks förutsättningarna att kunna agera och hantera konsekvenser vid höjd beredskap och ytterst krig.

Övningsinriktningen för totalförsvaret utgår främst från Försvarsbeslut 2024² och Utgångspunkter för Totalförsvaret 2025–2030³, men även andra relevanta gemensamma dokument.

Läsanvisning

Dokumentet är framtaget utifrån de slutsatser som redovisas i *Utgångspunkter för Totalförsvaret 2025–2030*, som ligger till grund för identifiering av förmågor som operationaliserats för övningsverksamhet genom att beskriva hur det kan övas och prövas. Syftet är att visa en tydlig koppling mellan de förmågor som nämns i dokumentet och de förmågor som ska övas. Alla Aktörer ska vid samverkansövningar kunna, formulera syfte och mål med stöd av denna övningsinriktning och sin egen behovsanalys. För att ytterligare stödja civila aktörer i övningsplaneringen bör Gemensamma grunder - ramverk för ledning och samverkan användas⁴. Bilaga 1 innehåller en metodbeskrivning för samordning av

¹ Regeringens proposition (2024/25:34) Totalförsvaret 2025–2030

² Regeringen, Gemensamma förutsättningar för utvecklingen av totalförsvaret 2025–2030 (Fö2024/02054 (delvis)), Inriktning för civilt försvar 2025–2030 (Fö2024/02054 (delvis)) samt Inriktning för militärt försvar 2025–2030 (Fö2024/02054 (delvis)).

³ Utgångspunkter för Totalförsvaret 2025–2030, FM2025-19772:2, MSB 2025-08877

⁴ <https://www.mcf.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/ledning-och-samverkan/gemensamma-grunder--ramverk-for-ledning-och-samverkan/innehallsfor-teckning-for-ramverket/>

övningsverksamheten för totalförsvaret på nationell nivå. Bilaga 2 listar aktuella övningar med totalförsvarsperspektiv under perioden 2026–2030.

Övergripande prioriteringar

Dokumentet Utgångspunkter för totalförsvaret 2025-2030 är framtaget som stöd för beredskapsmyndigheternas planering och ska kunna användas av alla aktörer inom totalförsvaret. Utgångspunkterna bygger på sju dimensionerande typsituationer som är hämtade från Försvarsmaktens Strategiska Plan⁵ med kompletteringar. Genom att totalförsvarets aktörer utgår från samma typsituationer, och därigenom har en gemensam bild av vad som kan hända, skapas bättre förutsättningar för en samordnad planering. Det väpnade angreppet är dimensionerande för totalförsvaret och Sverige ska kunna hantera samtliga typsituationer samtidigt. Typsituationerna ska därför användas som ett konkret stöd för att öva identifierade förmågor. De behöver kombineras, analyseras, vidareutvecklas och anpassas efter respektive aktörs uppdrag och förutsättningar. Detta ställer krav på övningsplaneringen, särskilt vid framtagning av relevanta övningsscenarier och tydliga övningsmål. Typsituationerna innehåller även en bedömning av rimlighetsnivån att dessa inträffar. Utifrån det säkerhetspolitiska läget bedöms hybrida hot (typsituation 1) värdlandsstöd (typsituation 2) och fjärrangrepp (typsituation 5) vara de som i ett kortsiktigt perspektiv är mest relevanta medan rimlighetsnivån för de övriga ökar på något längre sikt. Detta innebär att följande övergripande prioriteringar kan göras:

- Övningar under perioden 2026–2027 ska fokusera på att bidra till att utveckla och pröva förmågan att tillsammans med andra relevanta aktörer hantera hybrida hot, värdlandsstöd och fjärrangrepp. Därtill vidareutveckla den civil-militära samverkansstrukturen och stärka samarbetet med de nordiska och Baltiska länderna.
- Parallellt behöver en förmågeuppbyggnad ske för att senare under perioden 2028–2030 kunna hantera samtliga sju typsituationer parallellt även när tid till förberedelser och omställning är begränsad.

Övningar ska även ha en tydlig koppling till den förberedande planering som genomförs hos respektive aktör. Befintliga beredskapsplaner för aktörens verksamhet kan då ligga till grund för planering och genomförande av övning. Övningar ska i detta perspektiv ses som medel för att validera⁶ aktörens plan. För berörda aktörer ska särskild vikt läggas vid att öva planer som är kopplade till den gemensamma planering som sker inom ramen för Nato-medlemskapet, där fokus omfattar försvar av Natos

⁵ FM2024-21844:1 Försvarsmaktens Strategiska Plan FMSP 25

⁶ Jämför Nato "rehearsal of plans in order to identify capability gaps and feasibility."

yttre gräns och inte enbart svenskt territorium. Detta konkretiseras i den operationsplanering Försvarsmakten bedriver på nationell, regional och lokal nivå.

Erfarenheter från kriget i Ukraina⁷ bör utgöra ett centralt underlag i aktörernas planerings- och utvecklingsarbete och integreras i övningsplanering, inklusive fastställande av mål och val av scenarier. Planeringen ska utgå från Sveriges roll inom Nato⁸, där fokus omfattar försvar av Natos yttre gräns och inte enbart svenskt territorium. Alla aktörer ska säkerställa förmåga att verka omedelbart för att bidra till avskräckning redan i fredstid samt beakta Sveriges funktion som baserings- och transiteringsområde.

Totalförsvarets övningar behöver även beakta mindre troliga händelseutvecklingar med allvarliga konsekvenser. Detta inkluderar även CBRN⁹ – stridsmedel. Övningarna bör bidra till öka kunskapen om och vidta åtgärder för att kunna fullfölja verksamheten trots hot om eller användning av CBRN-stridsmedel.

---

⁷ Erfarenheter från Ukraina : Lärdomar för det civila försvaret. Slutredovisning av regeringsuppdrag F62023/01325

⁸ <https://www.mcf.se/sv/om-oss/internationella-samarbeten/natosamarbete/natos-civila-beredskapsarbete/>

⁹ Chemical, Biological, Radiological, Nuclear

Tillämpning

Tillämpningsstegen syftar till att stödja planeringen av aktörernas förmågeutvecklingsarbete med övning som verktyg. I de efterföljande kapitlen beskrivs olika förmågor som kan omsättas i praktiken i den egna övningsverksamheten. Då aktörerna har kommit olika långt i sin förmågeutveckling måste förmågorna vidareutvecklas utifrån respektive aktörs eget ansvarsområde och ambitionsnivå.

F ö r m å g e u t v e c k l i n g

Sverige som allierad

Sveriges roll som allierad är central för att totalförsvarsplaneringen ska kunna bedrivas inom och utom landet, i enlighet med Sveriges åtaganden inom Nato. Vårdlandsstöd (VLS) är ett åtagande som behöver kunna genomföras i olika former såväl i fred som i höjd beredskap. Detta genomförs löpande redan nu och behov kan uppstå med kort varsel. Vårdlandsstöd som begrepp handlar inte bara om stöd till allierade militära styrkor och organisationer utan också om stöd till internationella civila aktörer vid omfattande samhällsstörningar. Detta innebär att totalförsvarets aktörer i fredstid, vid höjd beredskap eller ytterst i krig kan behöva hantera två olika stöd samtidigt¹⁰:

- Samverkan med Försvarmakten för ett effektivt och samordnat stöd till allierade militära styrkor och organisationer.
- Stöd till internationella civila aktörer för att kunna ta emot civil och humanitär hjälp, i syfte att skydda civilbefolkningen och upprätthålla samhällets funktionalitet.

För att kunna ge ett effektivt vårdlandsstöd hjälp behövs förberedelser. Det handlar bland annat om att i förväg ha identifierat och säkerställt ankomst- och avreseplatser samt ha planer för exempelvis mottagningsplatser, logistikhubbar, samordningscenter och basläger. Exempel på vad stödet kan innefatta är tillfälliga bostäder, transport- och logistiktjänster, tillstånd och dispenser, lagerhållning, sjukvård eller att bemanna olika fysiska platser. Syftet med förberedelserna är att underlätta och samordna verksamheterna så att dessa effektivt kan bidra till den samlade förmågan.

Vårdlandsstöd förutsätter ett omfattande civil-militärt samarbete med bland annat kommuner, regioner, länsstyrelser, andra myndigheter samt näringsliv, frivilliga försvarsorganisationer och civilsamhället. I planering och genomförande av vårdlandsstöd till utländska militära styrkor har Försvarmakten huvudansvar och är beroende av stöd från det civila försvaret. Det är därför av stor vikt att Försvarmakten vid planering och genomförande tydligt kommunicerar vilka behov Försvarmakten har från andra aktörer samt hur dessa kan möta behovet och prioritera resurser. I detta bör näringslivets aktörer inkluderas. Samma förhållningssätt gäller för samtliga aktörer som på något vis behöver stöd från annan aktör.

¹⁰ Vårdlandsstöd till internationella civila aktörer, MSB2516

Hur kan det övas och provas?

- Genom att formulera övningsmål som fokuserar på aktörernas kunskap om roll- och ansvarsfördelning, mandat och funktioner samt **förmåga till ledning och samverkan för att lämna, ta emot och nyttja nationella och internationella förstärkningsresurser**. Det omfattar personalförsörjning, hantering av maskadeutfall, säkerhet och skydd, informationsutbyte, logistiksamordning, juridiska förutsättningar (fullmaktslagar och avtal), geografiska platser och klarlagd infrastruktur och underhåll (tex hamnar och flygplatser) för mottagande och vidare transport av militära och civila resurser¹¹ som syftar till att undanröja hinder och förbättra våra förmågor som allierade. Övningsmålen bör också skapa förutsättningar för att värdlandsstöd ska kunna ges såväl i fred som i händelse av höjd beredskap och ytterst krig.
- Övningsmål där **förmågan att hantera, ta emot och delge säkerhetsskyddsklassificerad information** (inklusive information med Nato-sekretess) bör särskilt beaktas. Detta kräver både rutiner och tekniska system (IT), behörighetskrav och fysiskt skydd. Denna förmåga ska även kunna upprätthållas under störda förhållanden.
- Aktörerna ska sträva efter att ta till vara på de möjligheter som alliansens operationer och övningar ger till förmågehöjning. Även aktörer som inte direkt är delaktiga i genomförandet bör sträva efter att nyttja situationen för att öva eller pröva egen förmåga eller dra erfarenheter från andra aktörer.

Näst efter verkliga händelser kan konstateras att övningar är ett avgörande, och i vissa avseenden det enda verktyg vi har att förbereda aktörer på att agera operativt och hantera sina respektive uppdrag.

Nationell strategi för systematisk övningsverksamhet, Myndigheten för civilt försvar

¹¹ <https://www.mcf.se/sv/utbildning--ovning/ovning/systematisk-ovningsverksamhet/ovningsinriktning/>

Lärdomar från Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina

Ett totalförsvar som präglas av snabbhet, flexibilitet och innovation liksom förmåga till såväl civil-militär som privat-offentlig och ideell samverkan är av stor vikt för samhällets motståndskraft. Ett samhälle med stark försvarsvilja är mindre sårbart för hot och kan bättre stå emot både militära och icke-militära angrepp¹². Ett sätt att pröva sin organisations motståndskraft är att öva i att anpassa och ställa om verksamheten efter rådande omständigheter.

Nutida krig har ett högt inslag av fjärrstridsmedel, informations- och cyberpåverkan vilket gör att hela landet kan komma att drabbas av krigets konsekvenser. Samtidigt kan krigets konsekvenser komma att ta olika form i olika delar av landet. Vissa delar kan vara närmare områden där strider pågår och påverkas på ett sätt, andra kan ha kritisk infrastruktur som bekämpas av fjärrstridsmedel eller sabotageförband och vissa delar av landet kan vara begränsat påverkade. Berörda aktörer ska kunna anpassa sin verksamhet och genomföra planering för höjd beredskap med utgångspunkt i krigets möjliga konsekvenser. I planeringen ska även händelser med låg sannolikhet men med mycket stor påverkan beaktas. Särskild vikt ska läggas vid övningar som stärker aktörernas förmåga att prioritera, förebygga och hantera effekterna av allvarlig påverkan samt vid förmågan att snabbt återställa verksamhet och samhällsfunktioner efter en störning.

Hur kan det övas och provas?

- Genom att formulera övningsmål som handlar om aktörernas förmåga att **upprätthålla samhällsviktig verksamhet inklusive privat-offentlig och ideell samverkan**. Målen ska fokusera på att i samverkan med företag och branschorganisationer upprätthålla den samhällsviktiga verksamheten, när detta inte är möjligt kompensera för störningar och när detta inte är möjligt *prioritera* vilken verksamhet som ska upprätthållas/vilka användare som ska prioriteras före andra. Berörda aktörer ska även stärka förmågan till, operativ hantering av resurser och informationsdelning.¹³
- **Förmågan till systematiskt informations- och cybersäkerhetsarbete** skapar förutsättningar att upprätthålla rätt nivå av skydd över tid och förmåga att hantera uppkomna situationer. Det systematiska informations- och cybersäkerhetsarbetet behöver stärkas avseende den information och

¹² https://mpf.se/Startsida/Kunskap_och_stöd/Temabibliotek/Försvarsvilja

¹³ <https://www.mcf.se/sv/utbildning--ovning/ovning/systematisk-ovningsverksamhet/ovningsinriktning/>

de system som krävs för att upprätthålla verksamheten för att säkerställa samhällsviktig verksamhet under ansträngda förhållanden. Genom att öva befintliga rutiner, system och lokaler med organisatoriska, administrativa, fysiska och tekniska säkerhetsåtgärder ökar förmågan att åtgärda och rapportera identifierade sårbarheter och incidenter.

- Aktörerna ska även utveckla **förmågan att bedriva strategisk och samordnad kommunikation** i syfte att öka uthålligheten och försvarsviljan hos civilbefolkningen. Kommunikationsinsatser kan även bidra till alliansens kollektiva avskräckning och totalförsvarets sammanhållning. Att bygga förmåga och kunskap i den egna myndigheten för att identifiera och möta otillbörlig informationspåverkan bidrar till att säkerställa allmänhetens förtroende för myndigheter och den svenska demokratin.¹⁴
- Aktörerna ska även utveckla egen **förmåga att hantera hot från luften**. Utgående från respektive aktörs roll i totalförsvaret innebär detta olika saker. Berörda aktörer bör sträva efter att utveckla sin förmåga till passivt luftförsvar i form av exempelvis varning, maskering, skenmål och minimera effekten av påverkan av hot från luften.
- Aktörerna ska utveckla sin förmåga att analysera och i sina beslut beakta hur olika grupper i samhället som har skilda fysiska, psykiska, språkliga och socioekonomiska förutsättningar påverkas vid prioriteringar av verksamhet och resurser vid höjd beredskap och krig. Det är därför av vikt att beakta dessa perspektiv i övningsplaneringen för att kunna förstå och hantera hur fredstida kriser, krigsfara och krig påverkar olika grupper och verksamheter i samhället.

För att få maximal effekt av övningarna inkluderas moment som representerar alla typer av situationer som kan uppstå under en militär insats. Det kan gälla allt från väpnad strid, samarbete med andra länders militära styrkor och möten med civilbefolkning.

www.forsvarsmakten.se

¹⁴ Planeringsinriktning för krisberedskap och civilt försvar – Planering för att skapa och använda förmåga MCF0019 – januari 2026

En utvecklad nationell struktur för krisberedskap och civilt försvar

Att utveckla, öva och pröva hur samverkan och samarbete mellan totalförsvarets aktörer ska ske under störda förhållanden är avgörande för en trovärdig förmåga till ett fungerande beslutsfattande i höjd beredskap och ytterst krig. I planeringsarbetet behöver åtgärder vidtas, med särskild vikt vid åtgärder som snabbt ger ökad effekt och förmåga, men också åtgärder som krävs för att nå effekt på längre sikt. Aktörerna bör ta höjd för att planera i flera tidsperspektiv samtidigt – för såväl nyttjande av befintliga resurser som för utveckling av förmågor. Planerna får inte stå i vägen för verkligheten och behöver kontinuerligt granskas, revideras och aktualiseras för att vara uppdaterade och relevanta.

I Civilt beredskapsråd har myndighetscheferna under ledning av Myndigheten för civilt försvar, tagit fram en gemensyn syn på hur den faktiska ledningen inom civilt försvar på nationell nivå ska utövas. Det har utvecklats principer¹⁵ som utgör en central del i utvecklingen av ett samlat ledningssystem för totalförsvaret som ska prövas och vidareutvecklas genom samverkansövningar med särskilt fokus på sektorsansvar, geografiskt ansvar och informationsförsörjning. Vi har fastställt hur den faktiska ledningen av det civila försvaret skall ledas under regeringen.

Hur kan det övas och prövas?

- Genom att formulera övningsmål som fokuserar på att stärka förmågan till **aktörsgemensam samverkan**, samt koordinerad ledning och hantering av aktörsgemensamma händelser som krävs för att upprätthålla den verksamhet som är nödvändig för totalförsvaret. Det handlar om att samverka med andra aktörer (lokalt, regionalt, nationellt, internationellt, sektorsvis, privat och offentligt), avseende uppgifter, mandat och arbetssätt som de har att utföra tillsammans, samt vad uppgifterna har för beroenden till samhällsviktig verksamhet och kritisk infrastruktur, men även dess påverkan på befolkningsskyddet.
- **Förmåga att implementera den förberedande planeringen** Aktörerna ska sträva efter att öva baserat på den förberedande planering som tagits

¹⁵ Vägledande principer för fortsatt utveckling av samverkan och ledning i civilt försvar, MSB2025-07752

fram, för att pröva och verifiera genomförbarheten av beredskapsplanerna. Övningarna ska, i den mån det är möjligt, genomföras under realistiskt störda förhållanden för att spegla faktiska påfrestningar. Relevanta delar av andra aktörers verksamheter ska involveras i lämplig omfattning för att övningarna ska bidra till ökad samordning samt tydliggöra beroenden, synergier och påverkan mellan olika ansvarsområden.

- Aktörerna ska öva **förmågan att samordna, inrikta och prioritera** gemensamma behov för verksamhet av vikt för totalförsvaret. Det innebär att vid resursbrist kan olika behov behöva ställas mot varandra för att identifiera och prioritera vad som ger största möjliga totalförsvareffekt, d.v.s. vad som är mest ändamålsenligt för att stödja totalförsvaret.
- Aktörerna ska öva **förmågan att ta fram samlade lägesbilder för inriktning och samordning** inklusive begära och delge lägesinformation enligt författningsstyrda och i övrigt beslutade rapporteringsvägar. I detta omfattas även behovet av att finna former för hur nödvändig information kan delas mellan aktörerna.
- Aktörerna ska även stärka kunskapen om hur ovan nämnda förmågor kan utövas under fredstida kriser, krigsfara och krig samt öva **förmågan till övergången av fredstida organisation till krigsorganisation** inklusive bemanning av krigsorganisation, något som även ställer krav på ett proaktivt beslutsfattande.

Erfarenhetshantering

Erfarenhetshantering vid övning¹⁶ innebär att aktören på ett strukturerat sätt arbetar för att dra lärdomar av förmågan att hantera samhällsstörningar vid fred och krig. Arbetet fokuserar på att identifiera mottagare av resultatet och förbereda organisationen att på bästa möjliga sätt omhänderta lärdomarna från en övning. Lärdomarna ger underlag för att identifiera utvecklingsområden som därefter omsätts i åtgärdsplaner för implementering och verksamhetsutveckling hos de övade aktörerna. Målet med erfarenhetshantering är att insikter från övningen når fram till rätt plats i den ordinarie verksamheten och omsätts på ett lämpligt sätt för att uppnå förmågeutveckling eller att den förberedande planeringen utvecklas.

Vissa utvärderingsresultat kan omsättas i åtgärder direkt efter en övning. Den riktiga utmaningen ligger i att omsätta det även i den långsiktiga förmågeutvecklingen. Detta omfattar långsiktig kunskaps- och förmågeuppbyggnad och ibland även förändringar i linjeverksamheten. Här spelar fleråriga övnings- och utbildningsplaner¹⁷ en viktig roll för att konkretisera behoven av direkta åtgärder. Dessa kan med fördel även tas fram i samverkan mellan aktörer som ingår i samma beredskapssektor, civilområde, region eller annan samverkanskonstellation.

En central del i övningsverksamhetens erfarenhetshantering är att omhänderta lärdomar i respektive aktörs förberedande planering genom att på ett strukturerat sätt formulera tydliga ingångsvärden som planeringen kan utgå från. Det innebär att:

- dra slutsatser kring brister i förmåga, förutsättningar, nödvändiga resurser, redundans och övriga faktorer som bedöms påverka en organisations prövade insats negativt
- dra slutsatser kring vilka möjligheter som finns och vilka åtgärder som krävs för att ytterligare stärka organisationens prövade insats inför exempelvis oförutsedda händelser.

Dessa behöver formuleras som *ingångsvärden för revidering* av beredskapsplaner så att aktörens förberedande planeringsverksamhet kan revidera aktuella beredskapsplaner utifrån nya observationer och erfarenheter.

---

¹⁶ Övningsvägledning Metodhäfte - Erfarenhetshantering vid övning - arbetsmaterial

¹⁷ Metodstödet för fleråriga utbildnings- och övningsplaner MSB2515, 2024

Bilaga 1: Metod för samordning av övningsverksamhet på nationell nivå

Syftet med metodbeskrivningen är att beskriva hur samordning av övningsverksamhet för totalförsvaret ska genomföras. Målet är att skapa planeringsförutsättningar för aktörerna att kunna delta i aktuella övningar som övande eller deltagande i motspel/responsceller. Samordningen bidrar till en sammanhållen förmågeutveckling och bidrar till en mätbar förmågehöjning inom totalförsvaret.

Bilaga 2: Aktuella övningar 2027–2030

De nationella övningar som redovisas i bilaga 2 avser övningar¹⁸ som övar totalförsvaret eller har inslag av totalförsvaret i perioden 2027–2030. Syftet med bilagan är att identifiera planerade civila och militära övningar på nationell nivå som är särskilt prioriterade i syfte att möjliggöra långsiktig, samordnad och effektiv planering. Därutöver kan aktörer planera egna övningar på regional nivå som också övar totalförsvaret¹⁹. Samtlig övningsverksamhet inom totalförsvaret ska utgå från den gemensamma planering som sker inom ramen för Nato på nationell, regional och lokal nivå. En första utgåva av bilaga 2 kommer att tas fram till 2026-06-30 och kommer därefter uppdateras årligen enligt metod i bilaga 1.

---

¹⁸ Som Försvarsmakten eller Myndigheten för civilt försvar ansvarar för

¹⁹ MCF Nationell Övningskalender MCF 2026-02150

Gemensam övningsinriktning för totalförsvaret

Myndigheten
för civilt försvar

FÖRSVARSMAKTEN